

Kosztolányi méltányosan azt írta 1929-es „különvéleményében”, hogy az általa nem igazán kedvelt Ady mégiscsak maradandót alkotott a harminc-nygyven igazán jól sikerült versével. (Egyébként Gottfried Benn szerint kevesebb is elég az örökkévalósághoz.) Nos, ha csak az *Új versek* hatvanhét költeményét vesszük, nem tudnék nyugodt szívvel huszonhetet vagy harminchetet kivonni belőle, hogy kijöjjon a harminc vagy a negyven. Nagyon sok nagy vers van benne, amelyek ráadásul kivételesen erőre szótt, négyosztatú hálórendszerbe állnak össze.

És ezen a hálón nem tud kicsusszanni egyetlenegy sem a hatvanhétből.

GÖRFÖL BALÁZS

Erő és erőtlenség

Adyról

1984-ben született Mohácsón. Kritikus, a PTE Esztétika és Kulturális TanulmányokTanszék oktatója, a Jelenkor folyóirat szerkesztője. Legutóbbi írását 2019. 3. számunkban közzöltük.

Az első igazi Ady-élményem — mint bizonyára sokaknak — a középiskolás évekhez kötődik. A magyartanárom — kiváló és szeretett pedagógus volt — bő fél éven keresztül tanította nekünk Ady verseit, nem kis bosszúságomra. Mert akkoriban mindenki mást jobban szerettem a Nyugat első nagy nemzedékéből: a filozofikus és százfélé tájékozódó Babitsot, a lehengerlően elegáns Kosztolányit, a finom és érzékeny Tóth Árpádot, a tiszteletre méltóan bánatos Juhász Gyulát. Hozzájuk képest Ady verseiben rendre azt véltem felfedezni, hogy bennük egy önmagával elégedett, magát roppant erősnek és fontosnak gondoló Én beszél: lényegében magáról. „Én, Ady Endre” — úgy éreztem, így lehetne legjobban összefoglalni ezt a költészetet. Nagy meglepéssel olvastam ezért Kosztolányi elmarasztaló ítéletét.

Ekkoriban nem ismertem még Ady biztos kézzel írt, erős atmoszférájú, de alapvetően anekdotikus novellisztikáját, ahogy vitriolos, harcos, nem mindig méltányos, de igazságra törő publicisztikáját sem. Bármilyen fontosak is ezek a művek, egyértelműnek tűnik, hogy Ady költőként a legjelentősebb. És amikor később, az egyetemi években újra olvasni kezdtem verseit, nem győztem csodálkozni. Azt vettem észre, hogy a versekben olyasvalaki beszél, aki nagyon is tudja, mit jelent az erőtlenség, és aki leginkább biztatja magát, hogy erősnek mutatkozzon. Ám alapvetően inkább kiszolgáltató, aki maga is csodálkozva konstatálja, mennyire rászorul a másakra, hogy léte üres és szűkös önmagában. Ady egyes verseinek szimbolizmusa talán innen is értelmezhető: például *A vár fehér asszonyában* a költői én belső világát jelképező vár éppen hogy nem grandiózusságot sugall, hanem olyan elaggott teret jelenít meg, amely mindenféle erőknél van kiszolgáltató, és akit a másik, az asszony tud csak élettel feltölteni, de e másik éppenséggel uralhatatlan, birtokolhatatlan. Megejtő látni az